

Гоголенко О. П.

Одеський національний морський університет

АНТРОПОНІМІЯ В ОНОМАСТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

У статті розглядається відтворення антропонімів в онімному просторі, визначаються особливості функціонування та окреслено роль антропонімів. Визначається значення антропонімічної системи в побудові художнього цілого.

Онімна лексика, наділена власне номінативною функцією, постачає у текст різну інформацію (історичну, етнографічну, географічну, конотативну та ін.), бере участь у моделюванні хронотопу – локально темпоральної єдності, характерної для будь-якого художнього твору. Крім цього, вона відіграє конструктивну та структурно-семіотичну роль у формуванні «художньої картини світу».

Вивчення онімного простору художнього твору дає змогу вченим виробити адекватні методи і прийоми, визначити нові поняття.

Виконуючи найзагальніші інтегральні семантичні функції, характерні для будь-якого жанру, власні назви відіграють значну роль у реалізації важливих універсалій художнього тексту: людина – подія – час – простір. Онімний простір художнього твору складається з різних онімних полів, розташування яких у межах цього простору залежить від ідейно-тематичної концепції, жанрових особливостей твору, різноманітних текстоутворювальних факторів. У структурі онімного простору художнього твору виокремлюють ієрархічні підпорядкування онімних полів, які залежать від особливостей художнього твору.

Сучасна ономастика містить низку взаємопов'язаних розділів науки, які виокремлюють відповідно до різних класів онімів. Наявні класифікації власних імен мають різну кількість розрядів власних назв. Одноставності між ученими щодо кількості розрядів поки що немає.

Виникнувши на здоровому ґрунті народних реалій, українська літературна ономастика протягом століть розвивалась і жила відповідно до університетських ономастичних законів (у єдиному світовому літературному процесі), зростаючи і збагачуючись разом із розвитком національної літератури. Незважаючи на всі перепони, літературний процес України дав світу численні імена письменників, поетів і драматургів. Кожен із них зробив свій внесок у становлення і розвиток літературної ономастики.

Ключові слова: антропонім, онім, функція, література, ономастикон.

Постановка проблеми. В ономастичній літературі для позначення організованої сукупності власних імен, що функціонують у межах художнього твору, використовується низка термінологічних словосполучень: «ономастичний простір», «топономастичний простір», «антропонімічний простір», «онімічний простір», «онімний простір». Автори колективної праці «Теория и методика ономастических исследований» вважають, що ономастичний простір – це світ власних назв, що оточують людину, розміщених разом з іменованими предметами в реальному земному та навколосемному просторі, а також вигаданому або гіпотетичному просторі, який становить низку непомітно змінюваних типів [12, с. 11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню ономастичного простору літературних творів присвячені роботи Л. І. Андреевої, Л. П. Волкової, В. В. Громової, С. І. Зініна,

О. В. Іванової, Ю. О. Карпенка, Л. І. Колоколової, Л. П. Кричун, Г. П. Лукаш, Л. Т. Масенко, М. Р. Мельник, В. М. Михайлова, І. В. Мурадян, О. Ф. Немировської, Т. В. Немировської та ін.

Поняття «онімний простір» в ономастиці та в поезитці оніма як самостійній науковій дисципліні останнім часом стало уживатися багатьма дослідниками. Значний крок у розвитку теоретичних уявлень про онімний простір літературних творів та шляхи його розвитку здійснено у роботах Ю. О. Карпенка, Є. С. Отіна, В. М. Калінкіна, Ю. В. Лінчицької.

Для позначення всієї сукупності ономастичних назв В. М. Топоров ще на початку шістдесятих років ХХ століття вжив термін «топономастичний простір». Через десятиліття О. В. Суперанська використовує термін «ономастичний простір», який умовно поділяє на імена реальних, вигаданих та гіпотетичних речей. Як зауважує В. М. Калін-

кін, знаменним є те, що О. В. Суперанська, особливо В. Н. Топоров, звернули увагу саме на просторово-часовий складник цього поняття, на локалізацію об'єктів у реальній та космологічній сферах у минулому, теперішньому і майбутньому. Пізніше стали з'являтися поняття «топонімічний простір» та «антропонімічний простір». Звертаючи увагу на неповну відповідність власної ономастичної термінології, пов'язану з описом поетики онімів, В. М. Калінкін наголошує на заміні визначального компонента в терміні «ономастичний простір» на «онімний». Тут першим аргументом є відмова лінгвістів від використання терміна «ономастика» в значенні «сукупність пропріальних одиниць» і збереження за ним саме значення «наука про власні імена» на позначення групи імен слів «оніми», а їх сукупності – терміном «онімія». Другим зауваженням є загальна властивість власних імен бути внутрішньо текстовими просторово-часовими (хронотопічними) координатами художнього твору. Тому ми теж приймаємо термінологічне сполучення «онімний простір». Не можна погодитись із використанням терміна «антропонімічний простір», тому що він за словотвірну базу має лексему «антропоніміка» – розділ ономастики, що вивчає антропоніми, закономірності їх виникнення, розвитку, функціонування.

На нашу думку, слід уживати термінологічне сполучення антропонімічний простір, який і є предметом нашого подальшого розгляду.

Онімна лексика, наділена власне номінативною функцією, постачає у текст різну інформацію (історичну, етнографічну, географічну, конотативну та ін.), бере участь у моделюванні хронотопу – локально темпоральної єдності, що є характерною для будь-якого художнього твору. Крім цього, вона відіграє конструктивну та структурно-семіотичну роль у формуванні «художньої картини світу».

Постановка завдання. Вивчення онімного простору художнього твору дає змогу вченим виробити адекватні методи і прийоми, визначити нові поняття.

Виклад основного матеріалу. Так, у дослідженні поетики онімного простору роману Ліни Костенко «Берестечко» введено такі необхідні поняття, як «напруженість» та «насиченість онімного простору». Розгляд Г. П. Лукаш структурно-семантичної організації онімного простору художнього тексту показав залежність онімії від функціональної спрямованості та вимог універсальній художнього тексту; вплив авторського задуму, ідіостилу та жанру твору на властивості онімного

простору; розподіл різних розрядів онімів та підкореність семантики й специфічних функцій конотативних онімів категорій образності художнього твору [9, с. 113–114].

Спостереження Т. І. Крупеньової засвідчили існування опозитивності онімії як істотного фактора організації онімного простору. Як бачимо, поява численних розвідок у галузі літературної ономастики дала змогу виявити специфічні особливості онімного простору, нові шляхи дослідження ролі власних назв у моделюванні художньої картини світу.

Цікавим видається і дослідження різниці між онімним простором мови та ономастичним простором літературно-художнього твору.

Якщо реальні власні назви (незалежно від ступеня їх уживаності) є фактами мови, то власні назви художнього тексту (як факти мовлення) є відбитком не лише загальнонародної ономастичної традиції, а й специфіки художнього мовлення в цілому.

Загальнонародну антропонімію Ю. О. Карпенко визначає як суму всіх реальних власних імен, що вживаються носіями цієї мови, а також мовленнєві неусталені оказіональні антропоніми, які з часом стають фактом мови, поповнюючи національний іменник, або щезають [6, с. 80].

Власні імена, які функціонують у тексті художнього твору, на думку В. М. Михайлова, є особливою сферою ономастичної дійсності, специфіка якої полягає в її суб'єктивності. Ономастика літературного твору не зовсім адекватно відображає становище і роль власних імен у реальному житті. Це зумовлено тим, що «комунікативна функція ономастичного матеріалу в художньому тексті виявляється «ускладненою» поетичною функцією, яка висувається тут на перший план» [10, с. 3]. Створюючи онімний простір художнього твору, «письменник не може абстрагуватися від реальної ономастики, від наявних у мові ономастичних норм» [5, с. 34–35]. О. В. Суперанська зауважує, що імена в художньому творі посідають проміжне місце між іменами вигаданих та реальних предметів, тому що денотати створюються на основі досвіду художника, письменника, музиканта, але не обов'язково існують у дійсності [11, с. 148]. Власні імена, включені до системи художнього тексту, зазнають впливу індивідуально-художнього стилю автора, оповідної форми, жанрової належності тексту. Таким чином, специфіка онімного простору художнього твору, що впливає зі специфіки оніма, полягає в різниці між реальною та літературною пропрі-

альними системами, що спеціально аналізувалось Ю. О. Карпенком, В. М. Калінкіним. Для онімного простору художнього твору характерними є система завершеність, наявність віртуальних денотатів, поліфункціональність урахування факторів комунікативно-прагматичного рівня [4, с. 168].

Виконуючи найзагальніші інтегральні семантичні функції, характерні для будь-якого жанру, власні назви відіграють значну роль у реалізації важливих універсалій художнього тексту: людина – подія – час – простір. Онімний простір художнього твору складається з різних онімних полів, розташування яких у межах цього простору залежить від ідейно-тематичної концепції, жанрових особливостей твору, різноманітних текстотворювальних факторів. У структурі онімного простору художнього твору виокремлюються ієрархічні підпорядкування онімних полів, які залежать від особливостей художнього твору.

Сучасна ономастика містить низку взаємопов'язаних розділів науки, що виокремлюються відповідно до різних класів онімів. Наявні класифікації власних імен виокремлюють різну кількість розрядів власних назв. Одностайності між ученими щодо кількості розрядів поки що немає. Ми (услід за Ю. О. Карпенком) виокремлюємо 9 розрядів власних імен у складі художніх онімів: антропоніми, топоніми, астроніми, теоніми, зооніми, ергоніми, хрононіми, хремотоніми та ідеоніми. Особливе місце у художньому творі посідають індивідуальні наймення-антропоніми. Дослідження їх є дуже важливим для розуміння принципів добору і використання автором залежно від жанру та ідейно-художнього задуму твору, виявлення основних функцій і характеристики цих лексичних одиниць як експресивно-стилістичного прийому розкриття художнього образу, як «лінгвістичних засобів, за допомогою яких виражається ідейний і зв'язаний із ним емоційний зміст літературного твору» [14, с. 97].

Структура і склад онімного простору становлять одну зі структурних прикмет ідіостилу письменника. Працюючи над художнім твором, як зауважує Ю. О. Карпенко, автор вибудовує його онімний простір, творить систему онімів, що має бути збалансованою, релевантною цілому тексту і прагматично скерованою на читача [6, с. 17]. Уживання автором антропонімів як найвагомішої групи власних назв у художньому творі, має свою прагматичну скерованість і стилістичне навантаження.

Народні реалії української мови для нової української літератури – це той багатий ґрунт,

який виявився не лише джерелом для розвитку літературних фактів, а й життєдайним струмком для розвитку всіх мовних ярусів і систем, для бурхливого розвитку художнього слова в авторських лабораторіях видатних митців. Саме цей процес сприяв зародженню, становленню і розвитку української літературної ономастики.

Якщо ж у таких розділах української ономастики, як топоніміка, антропоніміка, етніміка та інші, зроблено вже багато, написані фундаментальні праці, то в низці інших, до яких і належить літературна ономастика, серйозні дослідження тільки розпочинаються. «Якщо ретельно систематизувати все те, що так чи інакше стосується інтерпретації власних назв у художніх творах, – зазначає Ю. О. Карпенко, – то вийде досить об'ємний список праць. Але майже всі вони:

1) порушують питання літературної ономастики принагідно;

2) розглядають письменницьку онімію як звичайний матеріал (ще одне джерело) загальних досліджень;

3) зосереджуються навколо проблематики історичної достовірності, історичних джерел і протонімів».

Однак літературна ономастика має і свої проблеми і завдання, які не зводяться до вищеназваних питань. І якщо говорити про роботи, де українська літературна онімія досліджується як така (у колі власних, а не суміжних проблем), то залишиться серія робіт Л. Т. Масенко, Т. В. Немировської та ще кількох авторів.

Проте слов'янська літературна ономастика успішно розробляється в Польщі, Болгарії, Росії тощо. У розвитку російської літературної ономастики активну участь беруть українські вчені, а досвід і кращі надбання у розробці російської літературної ономастики доцільно використовувати для зміцнення і розвитку української літературної ономастики.

Літературна ономастика у своїй специфіці безпосередньо зіштовхується з вивченням художнього тексту в літературознавчому і лінгвістичному аспектах, адже імена і назви – невід'ємні елементи форми художнього твору, складники стилю письменника, засоби, що створюють художній образ. Академік В. В. Виноградов підкреслював: «Питання про добір імен, прізвищ, прізвицьк у художній літературі, про їх своєрідну структуру в різних жанрах і стилях, про їх зразки, характерні функції, особливості не може бути проілюстроване кількома прикладами. Це дуже велика і складна тема стилістики художньої літератури»

[2, с. 38]. Мовознавець М. В. Горбанєвський зазначає: «Епоха, близька певному художникові слова, відбивається ним у всіх виявах. В оповіданнях, повістях, романах і новелах живуть, працюють, творять, мріють люди, течуть річки, бушують шторми в морях і океанах, ростуть і зникають села, міста, світять зорі – усе, як у реальному житті» [3, с. 4]. Тому художні твори не можуть обійтись без власних імен усіх різновидів, але прізвисьце, ім'я, прізвисько повинні відповідати духу, цілям, ідеї твору, нести характерний колорит, а іноді й будь-яке особливе значення. Щодо цього цікаве таке висловлювання Ю. М. Тинянова: «У художньому творі немає імен, які не говорять... Кожне ім'я, назване у творі, вже є позначення, що грає всіма кольорами, на які тільки здатне. Воно з максимальною силою розвиває відтінки, повз які ми проходимо життя» [1, с. 27].

Важливим є те, що в художньому творі концентрація ономастичної лексики є значно вищою, ніж реальне вживання самих мовних утворень у дійсності. Ономастика художнього тексту ніколи не буває дзеркальним відбиттям імені, яке використовується у житті, але є її проекцією, яка проходить крізь призму авторської творчості.

Літературна ономастика – напрям у дослідженні власного імені художнього тексту, у мові художньої літератури, що виникає на межі ономастики зі стилістикою, поетикою, лінгвістикою тексту, лексичною семантикою, семіотикою тощо. На думку О. І. Фоянкової, літературна ономастика вивчає всі особливості вживання власних імен у тексті художнього твору та за його межами, що визначає сучасні напрями вивчення власного імені, бо вони неначе «перекинуті» в літературну ономастику і можуть мати різну актуальність залежно від типу художнього твору, його жанрових особливостей, семантичної структури, складу і насиченості онімних одиниць у тексті [13, с. 7].

Цікаві теоретичні узагальнення щодо літературної ономастики у своїх дослідженнях виводить Е. Б. Магазиник. Автор розрізняє два шляхи навантаження власного імені «естетичною семантикою»:

- 1) використання власних імен, що етимологічною формою створюють таку семантику;
- 2) використання перегуків власних імен в одного письменника з іншим.

Перший випадок становить екстенсивну ономастику – ономастилістику. Другий – інтенсивну ономастику, або ономаностику. В ономаностиці річ уже не в колориті (соціальному чи ек-

спресивно-оціночному) іменувань, а в їх суттєвій і безпосередній ролі в розвитку, збагаченні ідей, конкретної думки цього твору.

Ю. О. Карпенко щодо цього зауважив, що «всяка ономастилістика є також ономапоетикою» [7].

Т. В. Немировська та О. Ф. Немировська визначають обрії літературної ономастики значно ширше, пов'язуючи це з тим, що індивідуально-авторські особливості художнього письма найяскравіше виявляються в *номінаціях* – своєрідному лексичному шарі. Цим терміном авторки визначають надто широке коло назв, як-от:

- 1) ВІ (власні імена), що становлять ономастикон твору;
- 2) мікроконтекст із ВІ, що становить безпосереднє оточення оніма;
- 3) замітники імені (ЗІ);
- 4) безіменна названість (Б) як невіддільний компонент художнього тексту;
- 5) апелятивні назви і конструкції (А).

Таким чином, номінаційне поле можна представити у вигляді схеми:

Загалом, номінаційне поле вбирає в себе два взаємопов'язаних і взаємодоповнювальних шари лексики – онімну і безіменну системи, які безпосередньо співвідносяться з глибинами внутрішнього сюжету. На зіткненні цих систем у художньому тексті своєрідну роль відіграють співвідносні з ними номінаційні угруповання-замітники імені й апелятиви, які не можна відділити від номінаційного поля, не порушивши цілісного уявлення про мікросвіт художнього твору, не збіднивши його.

Як результат цієї взаємодії в авторській лабораторії митця виникає цілісна неподільна єдність художнього твору з його численними зв'язками (внутрішніми, в контекстуальній площині, з посиленням навантаження компонентів номінаційного поля, пов'язаного з усіма факторами художньої образності й з неповторними особливостями ідіописма творців).

У вищезазначеній праці авторки подають загальний огляд української літературної ономастики, намагаючись розв'язати такі питання, як:

1) узагальнення найтипівіших явищ національної літературної ономастики;

2) визначення рівня української літературної ономастики;

3) порівняння з російською літературною ономастикою;

4) акцентування на найбільш виразних фактах, які впливають на літературну ономастику інших мов.

Зупинимося детальніше на головних моментах.

Виникнувши на здоровому ґрунті народних реалій, українська літературна ономастика протягом століть розвивалась і жила відповідно до університетських ономастичних законів (у єдиному світовому літературному процесі), зростаючи і збагачуючись разом із розвитком національної літератури. Незважаючи на всі перепони, літературний процес в Україні дав світу численні імена письменників, поетів і драматургів. Кожен із них зробив свій внесок у становлення і розвиток літературної ономастики.

Українська літературна ономастика багато в чому перегукується із законами світової ономастики, характерними для художнього твору загалом. Найголовнішим є закон трьох відповістей:

а) авторській концепції, яка виявляється на рівні ономастикону в іменниках (і в етимології імен, і в звучанні, і в їх поєднанні-узгодженні чи контрасті одне з одним і з усім художнім твором);

б) історичній правді і правді реалій, на яких базується літературна ономастика;

в) антропоцентризму тексту, що виявляється в усіх компонентах онімного простору твору, зокрема художньому локусі, який визначає простору домінанту – топос кожного персонажа.

Отже, ономасторчість майстра завжди базується на ономастичному доробку його попередників і ономастичних реаліях народу, враховує онімну творчість літературного процесу загалом.

Онімні фактори в художньому творі мають винятково вагоме значення для створення структурної монолітності літературного твору. Широке використання народного іменника, як-от у Т. Г. Шевченка, специфіка онімних варіантів сполучаються з великою кількістю введених у контекст власних імен історичних осіб, що викликає асоціативні нюанси, перегук минулого із сучасністю, впливає на структуру творів у повному аспекті, потрібному поетові. Цю ж мету виконують теоніми, антропоніми, супровідні лексемні описи, описові конструкції (дурний Самойлович),

замінники, як-от фастовський полковник (Палій), злодій (Наполеон).

Особливе значення авторки приділяють просторовому фактору, що співвідноситься з топосом твору і майже визначає його. Пейзажний малюнок твору з топоконцентрацією чи поодинокими вкрапленнями географічних назв (реальних чи створених митцем) органічно пов'язаний із внутрішнім сюжетом, його антропоцентризмом, перетворюється в найяскравіший прийом ономаписьма в художньому мікросвіті.

Необхідно зазначити, що літературна ономастика досліджує відбиття елементів реальної і вигаданої ономастики на тлі їх індивідуального застосування у творчості кожного письменника. Які ж загальні критерії літературної ономастики (ЛО)?

Це питання ґрунтовно висвітлює Ю. О. Карпенко. Він виокремлює 7 суттєвих ознак:

1. ЛО вторинна. Система мови дає письменникові свої моделі й нариси у співвідношенні з місцем, часом і соціальним середовищем художнього відображення: «Те, що називають літературною (поетичною) ономастикою, можна визначити як суб'єктивне відображення об'єктивного, що здійснюється письменником, «гра» загальномовними ономастичними нормами» [6, с. 5].

2. ЛО «говорить», тобто виконує стилістичну функцію. Власне ім'я в мовленнєвій комунікації дає назву для розрізнення об'єктів, а ім'я в художньому мовленні цю диференційну функцію сполучає з естетичною, образотворчою.

3. ЛО народжується на основі вільного творчого пошуку, вибору, який здійснюється письменником у зіставленні з жанром, стилем художнього тексту, на відміну від природного і тривалого історичного розвитку реальної ономастики в повному соціальному середовищі. Тут має місце різна причинна зумовленість.

4. Якщо реальна ономастика належить словниковому складу мови, його іменнику, топонімічному масиву (за винятком прізвиськ за наявності імені і прізвища), то «ЛО – це факт мовлення», як підкреслює автор. Мається на увазі художнє мовлення.

5. Літературно-художній твір завжди має заголовки, який є головним компонентом ономастичного простору художнього твору.

6. Будь-яке ВІ як ім'я композиційно значущого персонажа завжди співвіднесено зі змістом цілого художнього тексту, де воно є ключовим, а також із тематично однорідними або контрастними рядами паралельних імен інших персонажів. Кожне ім'я

персонажа, який бере участь у розвитку сюжету, асоціативно пов'язане з іншими групами дійових осіб, а вся система імен цих осіб утворює ономастичну парадигму тексту, ядро поля ономастичного простору, тоді як інші засоби номінації дійових осіб у тексті ввійдуть до периферії цього поля.

7. Ономастичні засоби ХТ і їх замітники представлені й на горизонтальній осі – дискурсі тексту, у стилістиці, де вони, взаємодіючи з рештою слів мовленнєвої композиції тексту, вживаються в розгорнутих текстах як імена дійових осіб або в межах авторської прямої мови як характеристичні засоби стилю.

У наш час можна чітко виокремити декілька різних принципів системного аналізу ВІ в ХТ. О. І. Фоякова розрізняє їх за такими диференціальними ознаками [13, с. 36]:

- 1) об'єктом вивчення ВІ: текстовий – позатекстовий;
- 2) характером номінацій: стильові (внутрішні) – загальномовні (зовнішні);
- 3) змістом позатекстової інформації: лінгвістичний – екстралінгвістичний;

4) обсягом ономастичного простору ХТ: повний – диференційований;

5) відношенням до рівнів семантичної композиції ХТ: ономастичний – ономапоетичний;

6) типами системних зв'язків ВІ в ХТ: парадигматичний – синтагматичний;

7) аспектом семантично-стилістичного аналізу ВІ: структурний – функціональний.

Висновки і пропозиції. Системний підхід до вивчення художнього мовлення у наш час є провідним. У межах цього підходу основним аспектом вивчення ХТ стає функціонально-семантичний аналіз одиниць різної рівневої структури, а метою опису – пошук індивідуальної семантико-стилістичної системи письменника. О. І. Фоякова вважає, що вживання ВІ «становить підпорядковану частину цієї спільної функціональної системи ХТ» [13, с. 37]. За висновком Б. Ларіна, кожне ім'я, як і кожне «слово у фокусі», залучено до різноманітних зв'язків довколишнього тексту, де воно «працює не саме по собі, а в тісному зв'язку з найближчим і загальним контекстом» [8, с. 126].

Список літератури:

1. Большой энциклопедический словарь: В 2 т. Москва: Сов. энцикл., 1991. Т. 1–2.
2. Виноградов В. В. О теории художественной речи. Москва: Высш. шк., 1971. 237 с.
3. Грицютенко І. Є. Мова та стиль художніх творів Панаса Мирного («Хіба ревуть воли, як ясла повні?»). Київ: Радянська школа, 1959. 156 с.
4. Етимологічний словник української мови. Київ: Наук. думка, 1982–1989. Т. 1–3.
5. Зинин С. И. Введение в русскую антропонию. Ташкент, 1972. 277 с.
6. Карпенко Ю. О. Власні назви в художній літературі. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (Мовознавство)*. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. Випуск 37. С. 170–172.
7. Карпенко Ю. О. Мова топонімів – мова землі: онімізація тексту як художній засіб у романі Л. Костенко «Берестечко». *Історико-літературний журнал*. 2000. № 5. С. 75–80.
8. Керста Р.Й. Українська антропонімія XVI ст.: Чоловічі іменування. Київ: Наук. думка, 1984. 152 с.
9. Лукаш Г. П. Структурно-семантична організація знімної лексики художнього тексту. *Питання сучасної ономастики*. Статті та тези VII Всеукраїнської ономастичної конференції (1–3 жовтня 1997 р.) Дніпропетровськ, 1997. С. 113–114.
10. Магазаник Э. Б. Ономаэтика или «говорящие имена» в литературе. Ташкент: Фан, 1978. 146 с.
11. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. Москва: Наука, 1973. 368 с.
12. Теория и методика Ономастических исследований / А. В. Суперанская, В. Э. Сталтмане, Н. В. Подольская, А. Х. Султанов; отв. Ред. А. Непокупный. Москва: Наука, 1986. 255 с.
13. Фоякова О. И. Имя собственное в художественном тексте: Уч. пособие. Ленинград, 1990. 104 с.
14. Худаш М. Л. З історії антропонімії. Київ: Наук. думка, 1977. 234 с.

Gogulenko O. P. ANTHROPNYMY IN ONOMASTIC SPACE

The article considers the reproduction of anthroponyms in the anonymous space, determines the features of functioning and defines the role of anthroponyms. The significance of the anthroponymic system in the construction of the artistic whole is determined.

Onymic vocabulary, endowed with a proper nominative function, supplies the text with various types of information (historical, ethnographic, geographical, connotative, etc.), takes part in modeling the “chronotope – locally temporal unity that is characteristic of any work of art”. In addition, it plays a constructive and structural-semiotic role in the formation of the “artistic picture of the world”.

The study of the anonymous space of a piece of art allows scientists to develop adequate methods and techniques, to define new concepts.

Proper names perform the most general, integral semantic functions, which are characteristic of any genre and play a significant role in the implementation of important and main universals of the literary text: man – event – time-space. The onym space of a work of art consists of various onym fields. Their location in this space depends on the ideological and thematic concept, genre features of the work, various text-forming factors. In the structure of the anonymous space of the work of art, hierarchical subordinations of anonymous fields are distinguished, which depend on the features of the work of art.

Modern onomastics contains a number of interrelated sections of science, which are distinguished according to different classes of onyms. Available classifications of proper names distinguish different numbers of digits of proper names. There is no unanimity between scientists on the number of discharges yet.

Based on the healthy ground of folk realities, Ukrainian literary onomastics was developed in accordance with the university onomastic laws, in a single world literary process, growing and enriching along with the development of national literature. Despite all the obstacles, the literary process in Ukraine has given the world many names of writers, poets and playwrights. Each of them contributed to the formation and development of literary onomastics.

Key words: *anthroponym, onym, function, literature, onomasticon.*